

Innst. S. nr. 248

(1999-2000)

Innstilling fra samferdselskomiteen om omlegging av Postens ekspedisjonsnett

St.meld. nr. 37 (1999-2000)

Til Stortinget

SAMMENDRAG

Samferdselsdepartementet legger fram en stortingsmelding om omlegging av Postens ekspedisjonsnett. Bakgrunn for framlegget er at styret og bedriftsforsamlingen i Posten Norge BA (Posten) går inn for en betydelig omlegging av ekspedisjonsnettet. Omleggingen er av et slikt omfang at departementet finner det riktig å orientere Stortinget om saken.

Samferdselsdepartementet vil på ordinær måte legge fram en stortingsmelding om Postens virksomhet i høstsesjonen 2000.

Etter en betydelig restrukturering av ekspedisjonsnettet i perioden 1996-1999, består Postens ekspedisjonsnett i dag av i underkant av 900 postkontorer og postsentre drevet av Posten selv og ca. 380 postfilialer/kontraktspostkontorer drevet av samarbeidspartnere. I tillegg kommer ca. 2½350 landpostruter. Det stasjonære ekspedisjonsnettet tilfredsstiller imidlertid ikke i tilstrekkelig grad markedets krav til tilgjengelighet, tjenestetilbud og service, samtidig som det er meget kostnadskrevede og inntektene i nettet er kraftig redusert de senere år.

Styret i Posten går inn for at det framtidige ekspedisjonsnettet organiseres med 300-450 Posthandel og 30-50 Posten Bedrift drevet av Posten selv og minimum 1½100 Post i Butikk og/eller offentlige servicekontorer drevet av samarbeidspartnere.

Etablering av Posten Bedrift er en ny satsing fra Postens side som retter seg direkte mot bedriftsmarkedet.

Det endelige antall poststeder, fordelingen av disse på de ulike poststedtypene og lokalisering er imidlertid ennå ikke avklart.

Omfanget av landposttjenesten vil inntil videre i hovedsak bli opprettholdt på dagens nivå.

Det tas sikte på å implementere den nye ekspedisjonsnettstrukturen innen utgangen av 2001. Av hensyn til den videre prosessen i Posten, er det viktig med en rask politisk behandling av saken. Det vil være av

avgjørende betydning for Posten at saken er politisk behandlet før sommeren 2000, slik at implementeringen av den nye ekspedisjonsnettstrukturen kan gjennomføres som planlagt.

Det har vært bred politisk enighet om at den pågående effektivisering og omstilling i Posten skal komme kundene til gode i form av bedre og billigere tilbud, jf. St.meld. nr. 16 (1998-1999) og Innst. S. nr. 139 (1998-1999) Om virksomheten til Posten Norge BA.

Samferdselsdepartementet er av den oppfatning at den omleggingen av ekspedisjonsnettet som styret og bedriftsforsamlingen går inn for, er nødvendig for å sikre Postens konkurransedyktighet i framtida og for at selskapet bedre skal kunne tilfredsstille kundenes behov for og krav til postale tjenester. Det legges til grunn at omleggingen totalt sett skal komme det store flertall av kundene til gode i form av et tilbud av posttjenester som i større grad er tilpasset den enkeltes behov. Omleggingen vil innebære frigjøring av midler som selskapet vil kunne bruke til å satse på alternative betjeningsformer som i større grad tilfredsstiller kundenes krav og behov. Dette vil gjelde overfor så vel store, mellomstore og små bedrifter som private kunder i alle deler av landet. Omleggingen vil ifølge Posten på sikt også redusere omfanget av statlig kjøp av bedriftsøkonomisk ulønnsomme posttjenester.

Bakgrunn for omlegging av Postens ekspedisjonsnett

Strategien for den videre utviklingen av ekspedisjonsnettet skal være en offensiv satsing på økt tilgjengelighet.

Konkurransen fra andre postoperatører blir stadig sterkere, og kundenes krav til posttjenestene øker i takt med de muligheter den nye teknologien skaper. Utviklingen av bl.a. elektronisk handel (e-handel) skaper nye utfordringer og ikke minst nye muligheter.

Noe av det mest iøynefallende de senere årene har vært den sterke nedgangen i trafikken i det tradisjonelle ekspedisjonsnett. Kundens bruk av en rekke nye betjeningsformer er en viktig årsak til denne nedgangen. Dette er vesentlige momenter Posten må ta hensyn til i planleggingen av den framtidige dimensjoneringen av ekspedisjonsnett.

Ved siden av å stille krav til Postens evne til å utvikle og tilby kundeorienterte løsninger, stiller utviklingen ekspedisjonsnett i en situasjon der tradisjonelle transaksjoner fortsatt reduseres sterkt og lønnsomheten svekkes ytterligere. Samtidig blir det tradisjonelle postnett av stadig mindre betydning for Postens evne til å tilby sine tjenester, herunder grunnleggende post- og banktjenester.

En annen hovedtendens i utviklingen har vært overgangen fra stasjonære ekspedisjonssteder til økt grad av oppsøkende ekspedisjonstjeneste. Disse nye tilbudene har så langt i hovedsak blitt rettet mot bedriftskunder og mot kunder i distriktene (gjennom landposttjenesten). Sett under ett har utviklingen de senere årene bidratt til at mange post- og banktjenester er blitt mer tilgjengelige og brukervennlige for svært mange kunder.

Det er forventet at antallet banktransaksjoner vil falle med ca. 20 pst. årlig de neste fire årene, noe som medfører et vesentlig inntektsbortfall for Posten.

I tillegg til den generelle nedgangen i antallet transaksjoner over skranke, varierer lønnsomheten til de ulike postkontorene betydelig over landet.

De ulike kontaktpunktene

I forbindelse med omleggingen tilbyr Posten kommunene/staten overtakelse av ledige lokaler og ansatte der Posten ikke selv finner grunnlag for egen drift av postkontor. Posttjenestene vil da kunne tilbys ved det offentlige servicekontoret som etableres på stedet.

Alternativet til offentlige servicekontorer er Post i Butikk. Omleggingen Posten går inn for innebærer en økt satsing på kontraktsdrift ved at 450-600 egen-drevne postkontorer blir erstattet av poststeder drevet av samarbeidspartnere og at det i tillegg etableres minst 200 nye slike poststeder. Dette vil medføre økt tilgjengelighet for kundene, men innebærer også betydelige personalmessige konsekvenser som i stor grad vil berøre distriktene.

Tjenestetilbudet ved Post i Butikk/offentlige servicekontorer vil bli tilpasset markedet på det enkelte sted, men grunnelementet skal minimum dekke de krav som stilles i konsesjon til Posten.

De gjenværende egendrevne poststedene skal oppgraderes, og lønnsomheten skal sikres ved at poststedene tilføres nye tjenester.

Forretningsområdet Posten Salg og Distribusjon vil bli omorganisert i forbindelse med omleggingen, og organiseringen skal være slik at Posten står fram som en samlet enhet utad.

Videre skal organiseringen ta sikte på å unngå dobbeltarbeid, og teknologiske muligheter skal utnyttes til

en desentral arbeidsstruktur. Også denne omorganiseringen vil medføre personalmessige konsekvenser.

I hht. Postens konsesjon skal det i hver kommune minst være ett postkontor eller kontraktspostkontor som tilbyr basistjenester og grunnleggende banktjenester.

Så lenge samfunnspålagte oppgaver oppfylles, har Posten stor frihet til å tilpasse sin organisasjon og virksomhet. Det er servicekravene, slik de er nedfelt i konsesjonen til Posten, som setter grenser for hvor langt selskapet kan gå i effektivisering/omlegging av nettstrukturen. Myndighetenes oppgave vil i første rekke være å føre det overordnede tilsynet med at Posten utfører de samfunnspålagte tjenester i forhold til de krav om tilgjengelighet og kvalitet som går fram av konsesjonen til Posten. Det er Post- og teletilsynet som fører tilsyn med Postens oppfyllelse av konsesjonskravene.

Skal Posten som leverandør av samfunnspålagte tjenester kunne overleve i konkurransen med andre nasjonale og internasjonale postoperatører, er god kvalitet og oppfyling av kundenes behov helt avgjørende. For at dette skal være mulig, må Posten etablere et totalt nett som er fleksibelt i forhold til de behov ulike kundegrupper har, og Posten må kunne være en totalleverandør av ulike distribusjons- og ekspedisjonsløsninger. Posten må redusere kostnadene sine, og de overordnede servicekravene må oppfylles på en så kostnadseffektiv måte som mulig. Posten selv er nærmest til å vurdere de mest hensiktsmessige løsninger for organiseringen av tjenestetilbudet og nettet. Det tradisjonelle ekspedisjonsnett blir av stadig mindre betydning for Postens evne til å kunne tilby sine tjenester (inkl. basistjenester), og er i dag preget av høye kostnader og reduserte inntekter. Samferdselsdepartementet ser det derfor som viktig at ekspedisjonsnett til enhver tid tilpasses behovene i markedet for en stasjonær posttjeneste og en forsvarlig økonomi både for selskapet selv og for staten som eier av selskapet og kjøper av samfunnspålagte, bedriftsøkonomisk ulønnsomme posttjenester. Dersom de samfunnspålagte tjenestene ikke produseres på en så kostnadseffektiv måte som mulig, vil behovet for statlig kjøp øke og andre viktige oppgaver i samfunnet vil måtte nedprioriteres.

Offentlige servicekontorer

Som et ledd i effektiviseringen av offentlig sektor og økt brukerorientering, ønsker Regjeringen å innføre offentlige servicekontorer som en generell ordning. Dette arbeidet vil bli intensivert. Postens tilbud vedrørende overdragelse av lokaler og ansatte samt at servicekontoret også vil kunne tilby grunnleggende post- og banktjenester, vil kunne være sentralt i denne forbindelse (jf. kap. 3.4 i meldingen).

Etablering av offentlige servicekontorer er et viktig ledd i effektiviseringen av offentlig sektor og den økte brukerorienteringen av statlige og kommunale tjenester som Regjeringen går inn for. Regjeringen vil intensivere arbeidet med etablering av offentlige service-

kontorer, og vil komme tilbake til Stortinget om dette i en egen sak. Når det gjelder Postens forhold til offentlige servicekontorer, er Regjeringen kommet til at det ikke vil være hensiktsmessig å etablere slike kontorer i regi av Posten.

Det er en målsetting at det etableres offentlige servicekontorer i flest mulig kommuner. Regjeringen vil vurdere om det kan være aktuelt med økonomisk eller annen bistand til kommuner/statlige etater ved etablering av slike kontorer. Regjeringen vil komme tilbake til eventuelle tiltak i forbindelse med statsbudsjettet for 2001.

Konsekvenser

Samferdselsdepartementet vil understreke at Posten også etter omleggingen skal sikre oppfylning av konsesjonskravene, herunder at alle basistjenestene og grunnleggende banktjenester er tilgjengelige i alle landets kommuner, at det i hver kommune skal være minst ett postkontor (Posthandel) eller kontraktspostkontor (Post i Butikk/offentlig servicekontor) som tilbyr alle basistjenester og grunnleggende banktjenester, og at øvrige servicekrav mht. tjenestetilbud, framsendingstider, postomdeling m.v. oppfylles.

Posten har opplyst at det i arbeidet med omleggingen av ekspedisjonsnettet har lagt til grunn en dimensjonering av nettet som skal sikre oppfyllelse av konsesjonskravene. Tjenestetilbudet ved Post i Butikk og offentlige servicekontorer skal være slik at det minst oppfyller konsesjonskravene. Derved skal tjenestetilbudet sikres også i de områder der ordinære postkontor erstattes av Post i Butikk og/eller offentlige servicekontor. Dette vil særlig berøre distriktene, der det i dag er mange mindre postkontor drevet av Posten selv. Omleggingen vil kunne innebære endringer i det totale tjenestetilbudet i en del kommuner, da enkelte tilleggstjenester vil kunne falle bort eller bli tilgjengelige på andre måter enn gjennom det tradisjonelle ekspedisjonsnettet.

Samferdselsdepartementet forutsetter at omleggingen av ekspedisjonsnettet ikke i seg selv medfører behov for endringer i de fastsatte framsendingstider og innleveringsfrister for brevpost og lettgoods og i kravene til utlevering av post. Kravene i konsesjonen skal også på dette punkt oppfylles etter omleggingen.

Forhåndsstemmegivning

Posten har ansvaret for gjennomføring av forhåndsstemmegivningen ved valg. Gjennom ordningen har det vært mulig å avgi forhåndsstemme til stemmemottakere på bl.a. postkontor og i landpostruter i de enkelte kommuner. Valgloven gir etter Kommunal- og regionaldepartementets vurdering ikke anledning til å gjennomføre forhåndsstemmegivning ved postfilialer/kontraktspostkontorer (dvs. Post i Butikk m.v.). Regjeringen ser det som viktig å sikre at det ved stortingsvalget og sametingsvalget 2001 kan gjennomføres forhåndsstemmegivning i alle kommuner. Kommunal- og regionaldepartementet vil i en egen odelstingspro-

posisjon i høstsesjonen 2000 fremme forslag om nødvendige lovendringer, slik at det også kan gjennomføres forhåndsstemmegivning ved bl.a. Post i Butikk. I og med at det foreligger et utvalg (Valglovutvalget) som skal legge fram innstilling til ny valglov i løpet av 2000, vil det i denne omgang ikke bli vurdert å legge ansvaret for å ta i mot forhåndsstemmer til andre organer. Lovforslaget vil derfor bygge på at det fortsatt skal være ansatte i Posten som skal fungere som stemmemottakere.

Personalmessige konsekvenser

Omleggingen av ekspedisjonsnettet vil medføre betydelige personalmessige konsekvenser, som i særlig grad vil berøre små kommuner i distriktene, der alternativ sysselsetting er liten. Posten har anslått at ca. 2500 årsverk, eller ca. 3000 personer, vil bli berørt av omleggingen. Antallet er imidlertid usikkert, og vil bl.a. avhenge av hvor mange postkontorer som blir oppgradert til Posthandel og i hvilken grad kommunene/staten vil benytte seg av Postens tilbud mht. overtakelse av ansatte.

Samferdselsdepartementet vil understreke viktigheten av at de ansatte blir trukket inn i og holdt orientert om det videre arbeidet med omlegging av ekspedisjonsnettet og av at berørte kommuner trekkes inn i den videre prosessen. Sistnevnte er viktig for å avklare kommunenes ønsker og behov i forbindelse med etablering av eventuelle offentlige servicekontorer og for at kommunene skal få mulighet til å få komme med øvrige innspill i saken. Omorganiseringen innebærer at Posten må bygge opp et omfattende omstillingsapparat. Det er mot en slik bakgrunn Posten har vedtatt å etablere en sentral omstillingsenhet som skal være en støtte for linjen i arbeidet med nedbemanning og bidra til administrering og samordning av ulike virkemidler.

Når det gjelder organiseringen av administrative funksjoner, forutsetter Samferdselsdepartementet at disse organiseres slik at selskapet også på dette området er landsdekkende. Det legges vekt på at teknologien utnyttes til å opprettholde/etablere desentraliserte lokaliseringer der det er grunnlag for det.

Økonomiske/administrative konsekvenser

Etter foreløpige beregninger foretatt i Posten vil omleggingen av ekspedisjonsnettet medføre en frigjort netto kontantstrøm i 2005 på 1-1,5 mrd. kroner, eksklusiv effekten av statlig kjøp. Det er imidlertid knyttet betydelig usikkerhet til de økonomiske beregningene, bl.a. fordi den endelige sammensetningen av ekspedisjonsnettet ennå ikke er avklart. Det vil særlig ha betydning hvor mange postkontorer og ansatte som blir overtatt til bruk ved offentlige servicekontorer.

Den nye strategien vil kreve en investeringsramme på ca. 800 mill. kroner, samt ca. 400-600 mill. kroner i personalomstilling og ca. 200 mill. kroner i avvikling av infrastruktur (foreløpige estimater). Investeringsrammen fordeler seg slik:

- Posthandel ca. 450 mill. kroner
- Post i Butikk ca. 100 mill. kroner
- IT ca. 250 mill. kroner

Ca. 200 mill. kroner i IT-investeringer vil måtte gjennomføres uavhengig av den nye strategien.

Investerings- og omstillingskostnadene vil bli finansiert av Posten selv.

Omleggingen av ekspedisjonsnettene vil få innvirkning på behovet for statlig kjøp av posttjenester. Endringene ventes ikke å gi vesentlig virkning på behovet for statlig kjøp det første året.

Omleggingen vil kunne medføre økte ventelønnskostnader. Omfanget av dette er imidlertid meget usikkert.

Avtalen med DnB/Postbanken

Posten og DnB/Postbanken tar sikte på å videreutvikle sitt samarbeid innenfor rammen av et restrukturert ekspedisjonsnett, slik at det også i framtida tilbys finansielle tjenester gjennom hele ekspedisjonsnettene.

Dersom det ikke skulle lykkes å komme fram til enighet med DnB/Postbanken om en langsiktig avtale om distribusjon av finansielle tjenester, vil Posten søke å inngå en avtale med en annen finansinstitusjon slik at tilbudet av finansielle tjenester (inkl. grunnleggende banktjenester) gjennom postnettene kan sikres også etter 1. januar 2002.

Det er nedsatt en felles prosjektgruppe for Posten og Postbanken med sikte på å videreutvikle distribusjonsløsninger som er tilpasset det nye ekspedisjonsnettene.

KOMITEENS MERKNADER

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sigrun Eng, Eirin Falset, Gard Folkvord, Sverre Myrli, Gunn Olsen og Ola Røtvei, fra Fremskrittspartiet, Thore Aksel Nistad og Christopher Stensaker, fra Kristelig Folkeparti, Rigmor Kofoed-Larsen og Jan Sahl, fra Høyre, Ellen Gjerpe Hansen og lederen Oddvard Nilssen, fra Senterpartiet, Jorunn Ringstad, fra Sosialistisk Venstreparti, Inge Myrvoll, og fra Venstre, May Britt Vihovde, viser til at bakgrunnen for at Regjeringen nå legger fram en melding om Postens ekspedisjonsnett, er at styret og bedriftsforsamlingen i Posten Norge BA, går inn for en betydelig omlegging av ekspedisjonsnettene.

Komiteen legger til grunn at det på ordinær måte blir lagt fram en melding om Postens virksomhet høsten 2000.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Venstre, har merket seg at omstruktureringen totalt sett vil innebære at 2500 årsverk eller 3000 per-

soner blir berørt av omleggingen, men at dette tallet er svært usikkert.

Flertallet vil understreke at det er svært viktig at hele arbeidet med omleggingen må skje med stor åpenhet overfor de ansatte, og legger til grunn at disse blir trukket inn og holdt orientert om det løpende arbeidet med omleggingen av ekspedisjonsnettene. Også berørte kommuner må trekkes med i den videre prosessen.

Når det gjelder omorganiseringen av administrative funksjoner, slutter flertallet seg til departementets forutsetninger om at disse organiseres på en slik måte at selskapet også på dette området er landsdekkende. Flertallet forutsetter at det også betyr desentralisert myndighet. Flertallet mener også at man ikke må legge kriterier til grunn som resulterer i at store geografiske områder blir helt uten postkontor.

Flertallet har merka seg at meldingen ikke omhandler omlegging av landposttjenesten. Med de omfattende omleggingene som har vært og som nå er foreslått, vil landposttjenesten være av avgjørende verdi for den service Posten skal yte til kundene. Flertallet forutsetter at landposttjenesten vil bli ført videre med samme service og kvalitetsnivå.

Flertallet vil understreke at det er servicekravene, slik de er nedfelt i konsesjonen til Posten, som setter grenser for hvor langt selskapet kan gå i sin effektivisering og omlegging av nettstrukturen.

Flertallet vil vise til at det senest i St.meld. 16 (1998-1999) - Om virksomheten til Posten Norge BA, ble understreket viktigheten av nettopp dette.

Flertallet forutsetter at Posten også etter omleggingen skal sikre oppfyllingen av konsesjonskravene, herunder at alle basistjenester og grunnleggende banktjenester er tilgjengelig i alle landets kommuner, at det i hver kommune skal være minst ett postkontor eller kontraktspostkontor som tilbyr alle basistjenester og grunnleggende banktjenester. Dette innebærer også at øvrige servicekrav mht. tjenestetilbud, framsendingstider, postomdeling m.v. må oppfylles.

Bakgrunn for omlegging av Postens ekspedisjonsnett

Flertallet er kjent med at Posten står overfor store utfordringer, og at konkurransen fra andre postoperatører blir stadig sterkere, samtidig som kundenes krav øker i takt med den nye teknologien.

Flertallet legger vekt på at små og mellomstore bedrifter og privatkunders behov over hele landet tilfredsstilles, også der hvor konkurransen om kundene ikke er så stor og tjenestene ikke går med overskudd.

Flertallet legger til grunn at en betydelig overgang fra egendrevne poststeder til poststeder drevet av samarbeidspartnere vil gi et mer fleksibelt postnett, der kostnadene er bedre tilpasset inntektene, og der servicekravene blir ivaretatt.

Om kontaktpunktene

Flertallet legger til grunn at hovedmålsettingen ved den nye ekspedisjonsnettstrukturen er en offensiv

satsing på økt tilgjengelighet og bedret servicetilbud til kundene. Dette skal skje ved å øke antallet poststeder, samtidig som kostnadene reduseres og nettet gjøres mer fleksibelt med tanke på framtidig trafikkutvikling.

Flertallet har merket seg at Posten tar sikte på å øke antall poststeder med minst 200 i forhold til i dag, slik at det totalt sett blir minst 1500 poststeder totalt.

Flertallet legger til grunn at økningen kommer både i byområder og i distriktene.

Flertallet har merket seg den antatte økningen av antall steder hvor folk kan få utført sine posttjenester i butikkens åpningstider, totalt sett vil kunne gi kundene bedre service og tilgjengelighet.

Offentlige servicekontor

Flertallet har merket seg at Posten ut i fra økonomisk lønnsomhet ikke ser det som aktuelt å drive offentlige servicekontor på vegne av staten og/eller kommunene. I tillegg knytter det seg en rekke praktiske og rettslige problemer til en slik ordning.

Flertallet viser til at det i de senere år har vært stor politisk interesse for etablering av offentlig servicekontor. Dette for å sikre et bedre offentlig tilbud overfor innbyggerne.

Flertallet viser til at senest i Budsjett-innst. S. nr. 13 (1999-2000) uttrykte et flertall i komiteen følgende:

"Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, viser til Innst. S. nr. 139 (1998-99) om virksomheten til Posten Norge BA, der offentlige servicekontor ble omtalt. Flertallet konstaterer at permanente samarbeidsformer for å etablere offentlige servicekontor ikke er realisert. Dersom et slikt tverretattlig samarbeid mellom statsetatene skal etableres før det har skjedd ytterligere omorganiseringer i etatene, bør det utarbeides sentrale retningslinjer for hvordan dette kan gjennomføres. Flertallet er av den oppfatning at en slik løsning kan bidra til at postkontorene får utvidet aktivitet som alternativ til den skrankevirksomheten som er inne i sterk reduksjon."

Flertallet viser videre til at tilsvarende ble understreket i forbindelse med behandlingen av stortingsmeldingen om Postens virksomhet i mars 1999 jf. Innst. S. nr. 139 (1998-1999).

Flertallet har merket seg Postens tilbud til stat/kommune om å overta mellom 200 og 300 postkontorer med lokaler og ansatte.

Flertallet vil understreke at det er viktig at arbeidet med etablering av offentlige servicekontorer blir intensivert, og at Regjeringa må ta nødvendige initiativ slik at det blir utarbeidet sentrale retningslinjer for hvordan dette kan gjennomføres. Flertallet ser det som urealistisk at kommunene generelt får et hovedansvar for å overta lokaler og ansatte

Flertallet har merket seg at Regjeringen vil vurdere om det er aktuelt med økonomisk eller annen bistand til kommuner/statlige etater som etablerer offentlige servicekontorer, og at eventuelle tiltak legges fram i forbindelse med statsbudsjettet for 2001.

Flertallet ser det som en forutsetning for å lykkes med offentlige servicekontorer at staten går inn med en basispakke av tjenester fra statlige etater som vil være standard for offentlige servicekontor.

Forholdet til landposttjenesten

Flertallet vil understreke landposttjenestens viktige rolle, og vil peke på at tjenesten er en vesentlig og nødvendig funksjon for å dekke posttjenestene på landsbygda. Flertallet vil understreke at landpostbudtjenesten for mange kunder vil få en enda mer sentral rolle etter den omfattende omleggingen av ekspedisjonsnettet, også fordi landposttjenesten har det særtrekk at den kombinerer distribusjon og ekspedisjon.

Om konsekvenser

Flertallet har merket seg at departementet legger til grunn at omleggingen av ekspedisjonsnettet totalt sett vil bidra til økt tilgjengelighet for kunder over hele landet. Flertallet slutter seg til dette.

Flertallet legger til grunn de krav som går fram i Postens konsesjon. I henhold til konsesjonen skal basistjenestene, det vil si formidling av brevpost, aviser og blad i abonnement og lettgodts inntil 20 kg, samt grunnleggende banktjenester, være tilgjengelig for hele befolkningen i hele landet gjennom et landsdekkende postnett.

Flertallet slår fast at det i konsesjonen er fastsatt at det i hver kommune skal være minst ett postkontor/kontraktpostkontor som tilbyr disse tjenestene, og at dette legges til grunn for den videre drift av Postens ekspedisjonsnett.

Flertallet slutter seg til departementets vurdering om at det ikke er aktuelt å lempe på servicekravene, slik det er fastsatt i konsesjonen til Posten. Komiteen legger til grunn at Posten også etter omleggingen må oppfylle konsesjonskravene.

Flertallet har registrert at når det gjelder forhåndsstemming vil det komme en lovendring.

Flertallet forutsetter at det etableres ordninger som gir anledning til forhåndsstemming.

Flertallet har merket seg at det i forbindelse med nedlegging av postkontor, oppstår spørsmål om endring av postnummer.

Flertallet slutter seg til departementets vurdering om at det må utvises forsiktighet fra Postens side, med henhold til slik endring.

Flertallet legger til grunn at dersom det blir nødvendig å endre postnummer, må det legges til grunn at berørte parter blir orientert i god tid før endringene eventuelt gjennomføres.

Personalmessige konsekvenser

Flertallet er kjent med at omlegging av ekspedisjonsnettet vil få store konsekvenser med hensyn til omstilling for personell. Flertallet registrerer at antall ansatte som blir berørt fortsatt er usikkert, og at dette avhenger blant annet av hvor mange Posthandel

som blir etablert, og i hvilket omfang kommune/stat benytter seg av Postens tilbud vedrørende offentlig servicekontor.

Flertallet vil peke på at de overtallige har en kompetanse som vil fungere innenfor en servicekontormodell.

Flertallet registrerer at det pågår avklaringer med personalorganisasjonene rundt ulike spørsmål knyttet til dette. Flertallet understreker viktigheten av at de overtallige får en ryddig behandling.

Flertallet har merket seg at det i tillegg til organiseringen rundt ekspedisjonsnettet pågår flere andre prosesser i Posten som vil medføre personalmessige konsekvenser. Flertallet legger til grunn at departementet vil komme tilbake til disse sakene i nødvendig utstrekning i forbindelse med stortingsmeldingen om Postens virksomhet i høsten 2000.

Økonomiske /administrative konsekvenser

Flertallet legger til grunn Postens egne beregninger, som foreløpig viser at omlegging av ekspedisjonsnettet vil medføre en frigjort netto kontantstrøm i år 2005 på 1,5 mrd. kroner, eksklusive effekten av statlige kjøp.

Flertallet legger videre til grunn at omstillingskostnadene vil bli finansiert av Posten selv.

Flertallet er kjent med at departementet til en hver tid vurderer størrelsen på selskapets egenkapital i forhold til virksomheten i selskapet.

Flertallet registrerer at omleggingen av ekspedisjonsnettet vil få innvirkning på behovet for statlig kjøp av posttjenester.

Flertallet har merket seg at omleggingen vil kunne medfører økte ventelønnskostnader, men at omfanget av dette er usikkert.

Flertallet forutsetter at Regjeringen kommer tilbake til dette.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Høyre forutsetter at landposttjenesten vil bli videreført med det samme service- og kvalitetsnivå.

Disse medlemmer mener det er Stortingets oppgave å sette kvalitets- og servicemål for Posten, samt å kjøpe ulønnsomme posttjenester.

Disse medlemmer mener det ikke er en oppgave for Stortinget å ta stilling til antallet ekspedisjonssteder. Dette er en oppgave som styret må ta stilling til innenfor rammen av konsesjonens, kvalitets- og servicemål, og forretningsmessige vurderinger.

Disse medlemmer er positive til at butikker og bensinstasjoner overtar som ekspedisjonssteder i stedet for kontorer drevet av Posten selv. En slik omlegging

vil mange steder føre til at posttjenester blir tilgjengelig en større del av døgnet og vil slik føre til et bedre postilbud.

Disse medlemmer er skeptisk til å overføre posttjenester til offentlige servicekontor. Offentlige kontorer har blant annet kortere åpningstider enn butikker og bensinstasjoner som kan være et langt bedre alternativ som ekspedisjonssted for posttjenester.

Disse medlemmer mener at det ikke skal være en kommunal oppgave å yte posttjenester. Det er en statlig oppgave. Det er heller ikke en kommunal oppgave å overta overtallige ansatte fra Posten.

I et framtidig liberalisert europeisk postmarked med konkurranse på alle type posttjenester vil posttjenester på offentlige servicekontor kunne komme i konflikt med prinsipp om like konkurransevilkår.

Disse medlemmer er kjent med Posten står overfor store utfordringer som følge av overtallighet innen flere områder av virksomheten. Samtidig er det i Norge stor mangel på arbeidskraft.

Disse medlemmer ser ikke behovet for at Posten skal etablere en egen omstillingsenhet når Arbeidsmarkedsetaten har kompetanse til å omskolere og omplassere de overtallige til andre jobber.

Disse medlemmer mener at det sterke stillingsvernet som de ansatte har i Posten, har motvirket en gradvis nedbemanning, slik at selskapet nå sliter med et stort antall overtallige.

Disse medlemmer vil vise til at Telenor som er et aksjeselskap, har lyktes i å tilpasse antallet ansatte til aktivitetsnivået. Det samme kan ikke sies om Posten og NSB som er organisert som BA.

Disse medlemmer mener at Posten vil være bedret rustet til å møte de store utfordringene selskapet står overfor hvis selskapet hadde vært organisert som aksjeselskap.

Disse medlemmer vil på denne bakgrunn fremme følgende forslag:

”Stortinget ber Regjeringen omdanne Posten Norge BA til aksjeselskap.”

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstrepart viser til at det kan oppstå et tidspress mellom nedbygging av postkontornettet og etablering av offentlige servicekontorer. Det vil være ønskelig at Posten er bundet opp av avtaler med butikker etc. før servicekontormodellen er på plass. Det vil også vanskeliggjøre overtakelse av overtallige fra Posten. Derfor bør omstruktureringa av postekspedisjonsnettet ikke starte opp før det er avklart i hvilken målestokk det kan etableres servicekontorer.

FORSLAG FRA MINDRETALL

Forslag fra Fremskrittspartiet og Høyre:

Stortinget ber Regjeringen omdanne Posten Norge BA til aksjeselskap.

KOMITEENS TILRÅDING

Komiteen har ellers ingen merknader, viser til meldingen og råår Stortinget til å gjøre slikt

vedtak:

St.meld. nr. 37 (1999-2000) - Om omlegging av Postens ekspedisjonsnett - vedlegges protokollen.

Oslo, i samferdselskomiteen, den 9. juni 2000

Oddvard Nilsen
leder

Gunn Olsen
ordfører

May Britt Vihovde
sekretær